

Esben Schjørring i RÆSON:

I Foghs Danmark er der **ikke** plads til politik

Foghs linie er hele tiden at veksle situationernes, spørgsmålenes og problemernes *politiske* kvalitet til en *administrativ* kvalitet. Grunden til Foghregeringens succes er denne af- eller depolitiserende strategi, der demonterer oppositionen ved at opløse feltet for enhver mulig *politisk* uenighed. Forvandlingen af det politiske til det administrative var også pointen, da Fogh udtalte sig om *Jyllands-Postens* tegninger. Fogh nægtede at acceptere sagen som en politisk sag og angreb den udelukkende ud fra et juridisk standpunkt. Først da sagens globaliserede og globaliserende dimension blev prægnant, blev den depolitiserende strategi problematisk.

Af Esben Schjørring, stud. mag. i filosofi

EFTERHÅNDEN er der blevet mere stille om Muhammedtegningerne, og det er nu tid til at efterbehandle processen. Et af de vigtigste emner, der kræver en analyse, er spørgsmålet om regeringens og især Anders Fogh Rasmussens måde at tackle problematikken på. Hvordan kunne *Jyllandspostens* tegninger blive et problem for statsministeren? Hvad var det egentlig, der afslørede sig med disse tegninger?

Enhver strategi prøver at skjule sig - at forhindre modstanderen i at afsløre, hvad strategien i virkeligheden består i. Typisk kan man derfor først kortlægge andres strategier, når de slår fejl - eller hvor de, som skal følge strategierne, holder op med at følge dem. Den politiske strategi afslører sig altså som oftest først i de fejltrin, politikerne begår og i deres egne reaktioner på disse fejltrin.

Et af de bedste aktuelle eksempler på en sådan fejltrins-afsløring er Anders Fogh Rasmussens brutale reaktion på socialminister Eva Kjer Hansens bemærkning om, at større social ulighed i det danske samfund ikke var noget problem, tværtimod. En klassisk liberalistisk tanke: fjerner man den, fjerner man en grundpille i liberalismen. Den er så at sige tommelfingeren på den usynlige hånd, liberalismens teoretikere ser for sig i det liberale samfund.

Kommentatorenes forklaring på Foghs brutalitet overfor Eva Kjer var enten, at han ikke ville skræmme vælgerne på midten væk, eller at

han ikke vil starte en konflikt med DF. Forklaringerne var rigtig på den måde, som overfladiske forklaringer altid er det - men de skjuler den egentlige pointe. Fordi hvad betyder den midtersøgende linie for Venstre? Hvad betyder det, at et liberalt parti støtter sig på et nationalistisk velfærdsstatsbevarende parti?

Under valgkampen sidste år gav Fogh selv svaret: liberalismen som ideologi er utidssvarende. Det politiske i politikken er forsvundet, og betingelsen for at Venstre kan blive midtersøgende og basere sit regeringsflertal på DF er, at den administrative del af det politiske er det eneste tiloversblevne fra 60'ernes, 70'ernes og til dels 80'ernes "politiske" politik. Foghs linie er med andre ord hele tiden at veksle situationernes, spørgsmålenes og problemernes *politiske* kvalitet til en *administrativ* kvalitet, hvor samfundsmæssige problemer, fx arbejdsløshed, ikke forklares og forstås ud fra politisk-økonomiske magtforhold men derimod ud fra moralske eller psykologiske formodninger ("de arbejdsløse er dovne, vil ikke flytte for at få arbejde; hvorfor de skal tvinges med den økonomiske pisk").

Grunden til Foghregeringens succes er denne af- eller depolitiserende strategi, der demonterer oppositionen - ikke ved at sætte en holdning op foran en anden, men ved at opløse feltet for enhver mulig *politisk* uenighed. Det var denne strategi, der blev truet af Eva Kjer Hansens udtalelse om ulighed. Problemet var således ikke, at ulighed *ikke* er en del af regeringens politiske program, men derimod at selve det at tage emnet ulighed op var

politisk - og derfor uacceptabelt: pludselig advokerede regeringen en politisk holdning, dvs. en udlægning af hvordan verdens politisk-økonomiske forhold er, og hvordan de burde være; pludselig kunne der opstå en opposition til denne udlægning. Det politiske rum ville være genåbnet og Foghs glatte og omskiftelige identitet, der sikrer at han aldrig fastholdes på et politisk landkort, ville blive sat fast. Konturerne og forskellene ville træde frem. Foghs brutale reaktion overfor Eva Kjer var en eksklusion af det politiske som sådan, og den blev brutal, fordi det depolitiserende princip for hans "politik" var truet på sin eksistens.

"Der må være en grænse"

Forvandlingen af det politiske til det administrative var også pointen, da Fogh udtalte sig om *Jyllands-Postens* tegninger. Fogh nægtede at acceptere sagen som en politisk sag og angreb den udelukkende ud fra et juridisk standpunkt. Strategien virkede i starten; oppositionen kunne ikke angribe Fogh på sagen, fordi det ville se ud som om, den gik på kompromis med ytringsfriheden. Det kom sågar til en officiel borgfred.

Strategien kom også til udtryk både i regeringens fortolkning af brevet fra de elleve ambassadører og i afvisningen af at ville mødes med dem. Enhver mulighed for at det politiske skulle bryde igennem blev afværget. Og på det nationalstatslige plan lykkedes den depolitiserende strategi.

De allierede fra Irak-krigen lod Fogh svæve i luften, indtil han personligt havde taget afstand fra tegningerne i de arabiske medier og postuleret Danmarks gennemgribende tolerance.

Først da sagens globaliserede og globaliserende dimension blev prægnant, blev den depolitiserende strategi problematisk. De såkaldt moderate i den arabiske verden stod uforstående overfor den danske regerings og statsministerens håndtering af sagen, amerikanernes støtte kom meget sent - efter at USA havde lagt total afstand til både tegningerne og den holdning, der frembragte dem, og efter at den engelske udenrigsminister Jack Straw

utvetydigt kritiserede tegningerne. De allierede fra Irak-krigen lod Fogh svæve i luften, indtil han personligt havde taget afstand fra tegningerne i de arabiske medier og postuleret Danmarks gennemgribende tolerance. Alt imens kritiseredes regeringen af DI og af eksambassadører. Redningen kom fra oppositionen, da Naser Khader dannede *Demokratiske Muslimer*. Dermed kunne Fogh (i hvert fald delvist) indgå i en politisk debat.

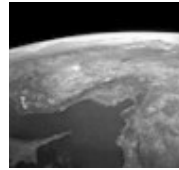
Globaliteten tvang Fogh til at gå ind på den præmis, at samfundet – også ytringsfriheden – er indlejret i en politisk virkelighed, dvs. i en pluralitet af livsformer, holdninger og anskuelser om, hvordan verden er, og hvordan den burde være.

Vi ser altså en ny opdeling i demokratiet, som ikke går fra højre til venstre men mellem det nationale og det globale, og vi ser også, at det politiske træder ind med det globale. Det nationale bliver ikke-politisk og de-politiserende - det politiske flyttes til det globale. Uanset "tegningsagens" karakter i øvrigt, peger den på forbindelsen mellem den depolitisering, som er det gennemgående element i Foghs magt-strategi - og på nationaliseringen af de politiske debatter og handlinger.

Det væsentligste element i Foghs depolitiserende strategiske projekt har nemlig været en nationalisering af debatten og af de administrative handlinger. Et eksempel: de valgplakater Venstre trykte op til valget i 2001, hvor voldtægtsanklagede "indvandrere" foran en byret gav fingeren til "danskerne og deres retssystem" med den teksten "der må være en grænse" neden under. Andre eksempler: den nationale kanon, 24-årsregelen og den øvrige indvandrer- og flygtningepolitik, indstillingen af støtte til modersmålsundervisning, referencerne til det "joviale danske samtaledemokrati" og opgøret med samarbejdspolitikken. Fogh har i høj grad bidraget til og udnyttet det stadigt mere nationaliserede, kulturessentialistiske og uforsonlige debatklime, som er udviklet i Danmark over de sidste ti til femten år, og hvis hensigt ikke mindst har været at ødelægge Socialdemokraterne, fordi Socialdemokraterne er splittet mellem det brede vælgergrundlags nationale binding og den veluddannede partiledelses mere globale perspektiv. Dette delmål er, som alle ved, lykkedes til overmål. Det er netop fordi, der er denne forbindelse mellem depolitiseringen og nationaliseringen, at tegninger i en dansk avis kan ende med at blive et problem for landets statsminister.

Det nationale vs. det globale

Nationalstatens udvikling efter 2. verdenskrig følger kapitalismens udvikling tæt. Nationalstaten har fungeret som en samling af magt (økonomi) og politik (som lovgiver for pengebevægelser, for forholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager etc.). Men i kraft af kapitalens udvikling er denne rolle i dag udspillet. Generelt ser vi en bevægelse væk fra organer baseret på nationen - som fx FN - til organisationer baseret på økonomi, dvs. strukturer, der ikke lader sig underlægge territoriet som EU, ASEAN, WTO. Det politiske – forholdet mellem økonomi, tanke og handling – er i dag på spil i det globale, mens det nationale ikke har andet tilbage end administrationen af sine egne forældede grænser.

Esben Schjørring (f. 1980) er student fra Vordingborg Gymnasium, stud. mag. i filosofi på Københavns Universitet, med særligt fokus på filosofihistorie og moderne tysk og fransk filosofi. Han har boet, arbejdet og studeret i Galway i Irland og i Berlin.

Det politiske – forholdet mellem økonomi, tanke og handling – er i dag på spil i det globale, mens det nationale ikke har andet tilbage end administrationen af sine egne forældede grænser.

Sat ind i denne historiske ramme kan vi se, at den politiker, der baserer sig på det nationale, hele tiden må håndhæve administrationen *på trods* af det politiske, forvandle det politiske til det administrative og ekskludere enhver mulighed for det politiskes genindtræden. Der er altså en tæt forbindelse mellem afviklingen af nationalstaten og den industrielle samfundsorden og Foghs depolitiserende strategi. Denne strategi er ikke et smart påfund – er ikke et spin – men det nødvendige resultat af nationalstatens historiske udvikling.

Sagen om Muhammedtegningerne afslørede både Foghs ikke-politiske strategi og dens forbindelse til nationaliseringen af den ”politiske” debat i det danske samfund. Sagen viser hen til en grundlæggende konflikt i demokratiet; en konflikt, som ikke længere udspilles mellem forskellige politiske fløje, men angår forholdet mellem det ikke-politiske/nationale og det politiske/globale. Dette konfliktpunkt er det mest afgørende spørgsmål for demokratiet: ER demokratiet kulturelt bundet (og derfor: i opposition til andre kulturer) - eller er det politisk og derfor transkulturelt, åbent? Netop derfor kunne *Jyllands-Postens* tegninger blive den indtil videre største krise i Anders Fogh Rasmussens statsministerkarriere.